

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE
DECIZIE

09 februarie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție în componența:
președinte - Petru Ursache,
judecătorii - Constantin Alerguș, Vladimir Timofti, Ghenadie Nicolaev,
Nadejda Toma,

a judecat, fără citarea părților, recursul ordinar declarat de inculpatul Gontar Stanislav, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 iunie 2015, în cauza penală în privința lui

Gontar Stanislav Mihail, născut la 19.01.1951,
originar și domiciliat în mun. Chișinău,
str. Pandurilor, 62, ap. 40.

Termenul de examinare a cauzei:

prima instanță: 19.09.2014 - 12.12.2014;

instanța de apel: 26.01.2015 - 26.06.2015;

instanța de recurs: 03.09.2015 - 09.02.2016.

Procedura prevăzută de art. 431 alin. (1) pct. 1^a) Cod de procedură penală legal executată.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău, din 12 decembrie 2014, Gontar S. a fost condamnat în baza art. 264 alin.(1) Cod penal, la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani.

Conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani.

2. Pentru a pronunța sentința, instanța de fond a reținut că, la 04.06.2014, în jurul orei 09⁴⁰, Gontar S., care se deplasa la volanul automobilul de marca/model "DACIA LOGAN" cu n/î C PG 387, pe str. Bădica, cu str. Alba Iulia, mun. Chișinău, efectuând manevra de virare la stînga pe str. Sucevița, a ignorat prevederile pct. 39. 1), 40. 1) lit. b), 45. 1) lit. a), b), c), d), 2) al Regulamentului Circulației Rutiere (RCR) și ca urmare, a tamponat bicicleta de model „AUTOR” condusă de minorul Gherghelegiu C., care se deplasa regulamentar din sens opus pe marginea dreaptă a carosabilului str. Alba Iulia. În rezultatul impactului, părții vătămate i-au fost cauzate vătămări corporale medii, confirmate prin raportul de expertiză medico-legală nr. 1764/D din 30.07.2014.

3. Împotriva sentinței a declarat apel inculpatul Gontar S. și avocatul Canțer S. în numele acestuia, care au solicitat:

avocatul Canțer S., casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri de achitare, invocând următoarele:

- în acțiunile inculpatului lipsesc elementele constitutive al infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (1) Cod penal;

- nu a fost dovedit faptul încălcării de către inculpat a RCR, deoarece acesta efectuând manevra de cotire la stînga, s-a asigurat, nu a creat careva pericol la trafic, tamponarea avînd loc în partea dreaptă din spate a automobilului;

- instanța nu putea pune la baza sentinței declarațiile reprezentantului legal al minorului, deoarece acesta nu s-a aflat la fața locului și nu cunoaște circumstanțele producerii accidentului rutier, acestea fiindu-i cunoscute doar din spusele copilului;

inculpatul Gontar S., casarea sentinței cu pronunțarea unei noi hotărâri cu excluderea pedepsei complementare, invocând următoarele:

- inculpatul deși nu a recunoscut vina în comiterea infracțiunii imputate, această circumstanță nu poate fi interpretată de către instanța de judecată în defavoarea inculpatului, astfel, nici nu poate fi luată în considerație la stabilirea pedepsei penale;

- examinînd cauza instanța de fond nu a reținut careva circumstanțe agravante;

- inculpatul anterior nu a fost atras la răspundere penală, a comis pentru prima dată o infracțiune mai puțin gravă din imprudență, nu se află la evidența medicului narcolog sau psihiatru, fiind angajat în cîmpul muncii;

- unica sursă de existență a inculpatului este asigurată de activitatea ca taximetrist.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău, din 26 iunie 2015, apelurile declarate au fost respinse ca nefondate, cu menținerea hotărârii atacate.

5. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a menționat că, instanța de fond corect a încadrat acțiunile inculpatului Gontar S. în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, totodată ținînd cont de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de faptul că infracțiunea comisă este una gravă și de faptul că inculpatul nu a întreprins careva măsuri de a recupera prejudiciul cauzat părții vătămate.

Instanța de apel a conchis că, Gontar S. nu a conștientizat fapta comisă, reprezentînd un pericol pentru societate, motiv pentru care a considerat că corectarea și reeducarea inculpatului v-a fi posibilă prin aplicarea unei pedepse cu executarea condiționată pe un termen de probă, cu aplicarea pedepsei complementare - *privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport*.

Instanța de apel a menționat că, nu are temei să nu creadă copilul minor - parte vătămată în cauza dată și reprezentantul legal al acestuia, care a redat întocmai circumstanțele descrise de partea vătămată minoră.

Astfel, argumentele inculpatului precum că biciclistul a încălcat RCR prin faptul că s-a izbit cu bicicleta în partea dreaptă a automobilului condus de el,

instanța de apel le-a considerat înaintate în scop de apărare și evitare a pedepsei meritate.

6. Împotriva deciziei instanței de apel a declarat recurs ordinar inculpatul care, invocând temeiurile prevăzute la art. 427 alin. (1) pct. 6), 8), 10), 12) Cod de procedură penală, solicită casarea acesteia și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță în alt complet de judecată.

În motivarea recursului, autorul invocă argumente similare celor indicate în cererea de apel suplimentară, menționând următoarele:

- hotărârile instanțelor inferioare nu cuprind motivele pe care se întemeiază soluția;

- în cadrul cercetării judecătorești nu a fost dovedită vinovăția sa în comiterea infracțiunii imputate;

- toate dubiile apărute în procesul de judecată urmează a fi interpretate conform legii în favoarea inculpatului;

- în acțiunile sale lipsesc elementele constitutive ale infracțiunii prevăzute la art. 264 alin. (1) Cod penal, deoarece atât în cadrul urmăririi penale cât și-n cursul cercetării judecătorești nu s-a stabilit faptul că Gontar S. a încălcat prevederile pct. 39, 40, 45 al Regulamentului Circulației Rutiere (RCR);

- la emiterea sentinței, sau încălcat prevederile art. 101 Cod de procedură penală;

- la pronunțarea deciziei instanța de apel a făcut o simplă enumerare a materialelor cauzei, fără a face o explicație cum aceste probe intră în coroborare cu circumstanțele faptei, precum și în ce mod probele enumerate combat poziția apărării expusa în cererea de apel;

- instanțele inferioare nu au argumentat necesitatea aplicării inculpatului unei pedepse mai aspre din numărul celor alternative prevăzute la art. 264 alin. (1) Cod penal;

- la faza urmăririi penale minorul Gherghelegiu C. a fost audiat în lipsa pedagogului/psihologului (f.d. 19);

- la examinarea cauzei în fond, în cadrul aceleiași ședințe de judecată, o persoană a avut două calități diferite: pedagog și grefier (f.d. 82);

- în ședințele de judecată nu au fost citați și audiați martori oculari indicați de inculpat și partea vătămată;

- partea vătămată avînd calitate de participant la traficul rutier, urma să fie dotat cu echipamentul necesar în conformitate cu prevederile RCR;

- pentru stabilirea circumstanțelor accidentului rutier în prezenta cauză urma să fie numită expertiză tehnico-științifică;

6.1. Procurorul a depus referință privind opinia sa asupra recursului declarat, pledînd pentru inadmisibilitatea acestuia ca fiind vădit neîntemeiat, deoarece motivele invocate de recurent nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erori de drept, prevăzute de art. 427 Cod de procedură penală. Pedepsa stabilită de

către instanța de fond este echitabilă faptelor infracționale săvârșite și în corespundere cu împrejurările cauzei și normele legale.

7. Judecând recursul ordinar declarat în raport cu materialele dosarului și motivele invocate, Colegiul penal consideră că recursul urmează a fi admis, din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6), 10) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, ori s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

În opinia instanței de recurs, instanța de fond și de apel au reținut corect situația de fapt și au stabilit vinovăția inculpatului, dând faptelor comise de inculpat o încadrare juridică corespunzătoare, în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, însă nu au acordat deplină eficiență motivării de individualizare a pedepsei.

Astfel, analizând conținutul recursului declarat, Colegiul constată că recurentul consideră hotărârile judecătorești adoptate pe caz neîntemeiate, invocând aprecierea eronată de către instanțe a principiilor legale și a criteriilor de individualizare a pedepsei, prin aplicarea unei pedepse prea aspre, neechitabile în coraport cu fapta comisă și consecințele survenite, nefiind de acord cu aplicarea de către instanțe a pedepsei complementare - *privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de pînă la 2 ani*, astfel, în privința încadrării juridice a acțiunilor inculpatului în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, instanța de recurs nu se va expune.

Invocînd doctrina penală, Colegiul remarcă că prin criteriile de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele de care instanța de judecată este obligată să se conducă în procesul stabilirii pedepsei și la aplicarea ei persoanei vinovate de săvîrșirea infracțiunii.

Individualizarea pedepsei constă în obligațiunea instanței de a stabili infractorului măsura pedepsei necesară și suficientă pentru realizarea scopurilor legii penale și pedepsei penale.

Legea penală fixează cadrul legal în limitele căruia instanța de judecată efectuează operația de stabilire și aplicare a pedepsei infractorului. Astfel, instanța de judecată stabilește tipul sau quantumul pedepsei în limitele prevăzute de sancțiunea normei penale din Partea Specială a Codului penal în baza căreia a fost calificată fapta ca infracțiune.

La individualizarea pedepsei, conform criteriilor generale de individualizare a pedepsei instanța de judecată trebuie să respecte toate cerințele prevăzute de legea penală ce asigură aplicarea față de inculpat a unei pedepse echitabile, legale și individualizate. Neglijarea unora din aceste criterii, la stabilirea pedepsei, constituie temei pentru casarea hotărîrii de către instanța ierarhic superioară în procedura prevăzută de legea procesual penală pentru căile de atac.

Colegiul penal lărgit conchide că instanțele judecătorești la efectuarea operațiunii de individualizare a pedepsei stabilite în privința lui Gontar S., nu au motivat aplicarea pedepsei în raport cu alte pedepse alternative prevăzute de sancțiunea art. 264 alin (1) Cod penal.

Așadar, instanța de recurs ține să amintească că pedepsele complementare sunt destinate să completeze represiunea penală instituită prin pedeapsa principală, îndeplinind și ele funcții de constrângere, de reeducare și de exemplaritate, specifice sancțiunilor penale în general. Spre deosebire de pedepsele principale care au un caracter de sine stătător, putându-se aplica singure *sau însoțite* de alte sancțiuni penale, pedepsele complementare nu au acest caracter, ele acționând doar alături de o pedeapsă principală de o anumită gravitate, iar prin aceasta, ele își relevă caracterul lor secundar, dependent și complementar.

Interzicerea unor drepturi se dispune în mod obligatoriu *sau facultativ*, dacă sunt întrunite anumite condiții de gravitate a acesteia și se execută după epuizarea executării pedepsei principale căreia i se alătură.

La caz, sancțiunea art. 264 alin. (1) Cod penal, prevede amendă în mărime de pînă la 300 unități convenționale sau muncă neremunerată în folosul comunității de la 180 la 240 de ore, sau închisoare de pînă la 3 ani *cu (sau fără)* privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de pînă la 2 ani.

Din dispozitivul sentinței de condamnare se constată că, în baza art. 264 alin. (1) Cod penal, Gontar S. a fost condamnat la 3 ani închisoare, cu privarea de dreptul de a conduce mijloace de transport pe un termen de 2 ani, iar conform art. 90 Cod penal, executarea pedepsei închisorii a fost suspendată condiționat pe un termen de probă de 2 ani, concluzie menținută de către instanța de apel.

În prezența circumstanțelor descrise, Colegiul consideră că, în speță aplicarea pedepsei complementare - *privarea de dreptul de conducere a mijloacelor de transport pe termen de 2 ani*, a fost menținută de către instanța de apel fără o motivare în această parte, or aplicarea acestei pedepse, în speță nu este obligatorie

În argumentarea pedepsei stabilite instanța de apel, în opinia instanței de recurs neîntemeiat a constatat că, *instanța de fond corect a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de faptul că infracțiunea comisă este una gravă, de faptul că inculpatul nu a întreprins careva măsuri de a recupera prejudiciul cauzat părții vătămate*, or potrivit art. 16 Cod penal, infracțiunea prevăzută la art. 264 alin. (1) Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor *mai puțin grave* și în partea descriptivă a sentinței de condamnare instanța a indicat că *acțiunea civilă pe dosar lipsește*, fapt menționat și-n decizia recurată (f.d. 135).

Sancțiunea art. 264 alin. (1) Cod penal, prevede următoarele pedepse alternative: *amendă, muncă neremunerată în folosul comunității și închisoare*.

În conformitate cu criteriile generale de individualizare a pedepsei, prevăzute de art. 75 alin. (2) Cod penal, o pedeapsă mai aspră, din numărul celor *alternative*, prevăzute pentru săvârșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o

pedeapsă mai blîndă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei. Astfel, cînd sancțiunea prevede pedepse alternative, concluzia instanței cu privire la aplicarea unei pedepse mai aspre urmează a fi *motivată*, fapt reflectat și în *pct. 4 al Hotărîrii Plenului CSJ nr. 8, din 11.11.2013, „Cu privire la unele chestiuni ce vizează individualizarea pedepsei penale”*, unde este menționat că, categoriile pedepselor aplicate persoanelor fizice sunt expuse în Codul penal într-o anumită consecutivitate: *de la cea mai blîndă - amendă - pînă la cea mai aspră - detențiune pe viață*.

În conformitate cu criteriile generale de individualizare a pedepsei (art. 75 CP), o pedeapsă mai aspră, din numărul celor alternative, prevăzute pentru săvîrșirea infracțiunii, se stabilește numai în cazul în care o pedeapsă mai blîndă, din numărul celor menționate, nu va asigura atingerea scopului pedepsei. Concluzia instanței cu privire la aplicarea unei pedepse mai aspre urmează a fi motivată.

Analizînd hotărîrile instanțelor de fond, Colegiul constată că, deși sancțiunea infracțiunii incriminate inculpatului prevede pedepse *alternativă* sub formă de amendă, muncă neremunerată în folosul comunității și închisoare, însă în contextul circumstanțelor constatate, instanțele nu au motivat imposibilitatea aplicării unei pedepse mai blînde din cele de alternativă, or la caz pedeapsa complementară fiind una alternativă și nu obligatorie, încît legiuitorul a indicat în sancțiunea normei penale incriminate *„cu sau fără”*.

Astfel, efectuînd o analiză a sancțiunilor prevăzute de Codul penal constatăm, că în cazul în care pedeapsa complementară este prevăzută pentru mai multe feluri de pedepse principale din sancțiunea articolului, legislatorul indică expres, că pedeapsa complementară se aplică *„în toate cazurile”*, în cazul art. 264 alin. (1) Cod penal, *pedeapsa complementară* de privare de dreptul de a conduce mijloace de transport este prevăzută doar pentru pedeapsa principală - închisoare, *nefiind indicat că aceasta poate fi aplicată în toate cazurile*.

De asemenea, Colegiul menționează că, pedeapsa stabilită inculpatului urmează să corespundă atît principiului proporționalității, cît și scopului prevăzut în art. 61 Cod penal, urmînd a fi dozată corespunzător atît cuantumului, cît și modalitatea de executare a acesteia.

Pedeapsa este echitabilă atunci cînd este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvîrșirii de noi infracțiuni atît de către condamnat, precum și de alte persoane. Ori, practica judiciară demonstrează că o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jîgnire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit.

Astfel, Colegiul reține că persoanei declarate vinovate trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, motivată în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

Colegiul penal lărgit ajunge la concluzia, că la judecarea cauzei instanța de apel a admis erori, care nu pot fi corectate în ordinea procedurii de recurs ordinar. Erorile menționate sunt erori de drept procedural și se încadrează în pct. 6), 10) alin. (1) art. 427 Cod de procedură penală, *instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel și s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale*, deoarece se referă la procedura de motivare a soluției instanței de apel și se consideră temei de recurs.

Potrivit art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs, ea casează hotărîrea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel.

La noua rejudecare a cauzei, instanța de apel are obligația să înlătore erorile menționate, să țină seama de împrejurările expuse, care au servit temei de casare a soluției adoptate, să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în apeluri și să pronunțe o hotărîre legală, întemeiată și motivată, care să corespundă prevederilor art. 417 Cod de procedură penală.

8. În conformitate cu prevederile art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

DECIDE:

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Gontar Stanislav, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 26 iunie 2015, în cauza penală în privința lui *Gontar Stanislav Mihail* și dispune rejudecarea cauzei în ordine de apel în aceiași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral, la 17 martie 2016.

Președinte
Judecătorii

Petru Ursache
Constantin Alerguș
Vladimir Timofti
Ghenadie Nicolaev
Nadejda Toma